

Sag C-336/20**Sammendrag af anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 98, stk. 1, i Domstolens procesreglement****Dato for indlevering:**

24. juli 2020

Forelæggende ret:

Landgericht Ravensburg (Tyskland)

Afgørelse af:

7. juli 2020

Sagsøger:

QY

Sagsøgte:

Bank 11 für Privatkunden und Handel GmbH

Hovedsagens genstand

Forbrugerkreditaftale – oplysninger, der skal angives – direktiv 2008/48/EF – fortrydelsesret – henvisning til muligheden for en udenretslig tvistbilæggelse – fortabelse af fortrydelsesret – folkeret – en enedommers forelæggelseskompetence

Genstand og retsgrundlag for forelæggelsen

Fortolkning af EU-retten, artikel 267 TEUF

Præjudicielle spørgsmål

1. Vedrørende lovmæssighedsfiktionen i henhold til artikel 247, § 6, stk. 2, tredje punktum, og artikel 247, § 12, stk. 1, tredje punktum, i Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (lov om ikrafttræden af den borgerlige lovbog, herefter »EGBGB«):

- a) Er EGBGB's artikel 247, § 6, stk. 2, tredje punktum, og artikel 247, § 12, stk. 1, tredje punktum, uforenelige med artikel 10, stk. 2, litra p), og artikel 14, stk. 1, i direktiv 2008/48/EF, for så vidt som de fastslår, at aftalevilkår, der er i strid med betingelserne i artikel 10, stk. 2, litra p), i direktiv 2008/48/EF, alligevel opfylder kravene i EGBGB's artikel 247, § 6, stk. 2, første og andet punktum, og artikel 247, § 12, stk. 1, andet punktum, nr. 2), litra b)?

Såfremt dette spørgsmål besvares bekræftende:

- b) Følger det af EU-retten, navnlig af artikel 10, stk. 2, litra p), og artikel 14, stk. 1, i direktiv 2008/48/EF, at EGBGB's artikel 247, § 6, stk. 2, tredje punktum, og artikel 247, § 12, stk. 1, tredje punktum, ikke skal anvendes, for så vidt som disse bestemmelser i EGBGB fastslår, at aftalevilkår, der er i strid med betingelserne i artikel 10, stk. 2, litra p), i direktiv 2008/48/EF, alligevel opfylder kravene i EGBGB's artikel 247, § 6, stk. 2, første og andet punktum, og artikel 247, § 12, stk. 1, andet punktum, nr. 2), litra b)?

Såfremt spørgsmål [...] 1. b) ikke besvares bekræftende:

2. Vedrørende de obligatoriske oplysninger i henhold til artikel 10, stk. 2, i direktiv 2008/48/EF:

- a) Skal artikel 10, stk. 2, litra a), i direktiv 2008/48/EF fortolkes således, at kreditaftalen for så vidt angår oplysninger om kredittypen i givet fald skal angive, at der er tale om en tilknyttet kreditaftale?

Såfremt dette spørgsmål besvares benægtende:

- b) Skal artikel 10, stk. 2, litra l), i direktiv 2008/48/EF fortolkes således, at kreditaftalen skal angive den gældende sats for morarenter på tidspunktet for indgåelse af aftalen som et absolut tal, men som minimum den gældende referencesats (i det foreliggende tilfælde basisrentesatsen i henhold til § 247 i [Bürgerliches Gesetzbuch, den borgerlige lovbog, herefter »BGB«], på grundlag af hvilken den gældende sats for morarenter beregnes ved et tillæg (i det foreliggende tilfælde fem procentpoint i henhold til BGB's § 288, stk. 1, andet punktum), som et absolut tal?

Såfremt dette spørgsmål besvares benægtende:

- c) Skal artikel 10, stk. 2, litra t), i direktiv 2008/48/EF fortolkes således, at kreditaftalens tekst skal angive de væsentlige formelle betingelser for klageadgang og adgang til udenretslig bilæggelse af tvister?

Såfremt et af de ovenstående spørgsmål [...] 2. a)-c) besvares bekræftende?

- d) Skal artikel 14, stk. 1, andet punktum, litra b), i direktiv 2008/48/EF fortolkes således, at fristen for udøvelse af fortrydelsesretten kun begynder at løbe, såfremt oplysningerne i henhold til artikel 10, stk. 2, i direktiv 2008/48/EF er angivet fuldstændigt og indholdsmæssigt korrekt, og det ikke har nogen betydning, om det forhold, at en oplysning mangler eller er forkert, kan påvirke forbrugernes mulighed for at bedømme omfanget af deres forpligtelse?

Såfremt ovenstående spørgsmål [...] 1. a) og/eller et af de under [...] 2. a)-c) stillede spørgsmål besvares bekræftende:

3. Vedrørende fortabelsen af den fortrydelsesret, der består i henhold til artikel 14, stk. 1, første punktum, i direktiv 2008/48/EF:

- a) Kan fortrydelsesretten i henhold til artikel 14, stk. 1, første punktum, i direktiv 2008/48/EF fortabes?

Såfremt dette er tilfældet:

- b) Udgør fortabelsen en tidsbegrænsning af fortrydelsesretten, der skal være reguleret i en parlamentslov?

Såfremt dette ikke er tilfældet:

- c) Forudsætter en indsigelse om fortabelse i subjektiv henseende, at forbrugeren vidste, at dennes fortrydelsesret fortsat bestod, eller at denne i det mindste var ansvarlig for sit manglende kendskab, idet dette skyldtes grov uagtsomhed?

Såfremt dette ikke er tilfældet:

- d) Er kreditgiverens mulighed for at meddele kredittageren oplysningerne efterfølgende som omhandlet i artikel 14, stk. 1, andet punktum, litra b), i direktiv 2008/48/EF og dermed sætte fristen i gang, til hinder for at anvende reglerne om fortabelse i god tro [»Treu und Glauben«]?

Såfremt dette ikke er tilfældet:

- e) Er dette foreneligt med de faste principper, som de tyske domstole er bundet af i henhold til Grundgesetz (den tyske grundlov), og hvorledes skal de tyske retsmyndigheder i givet fald løse en konflikt mellem bindende folkeretlige regler og krav fra EU-Domstolen?

Uanset hvorledes ovenstående spørgsmål [...] 1.-3. besvares:

4. Vedrørende en enedommers forelæggelseskompetence i henhold til artikel 267, stk. 2, TEUF:

Er § 348a, stk. 2, nr. 1, i Zivilprozessordnung (den tyske retsplejelov), for så vidt som denne bestemmelse også vedrører afsigelse af forelæggelseskendelser i henhold til artikel 267, stk. 2, TEUF, uforenelig med de nationale domstoles forelæggelseskompetence i henhold til artikel 267, stk. 2, TEUF, således at den ikke kan anvendes på spørgsmålet om afsigelse af forelæggelseskendelser?

Anførte EU-retlige forskrifter

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/48/EF af 23. april 2008 om forbrugerkreditaftaler og om ophævelse af Rådets direktiv 87/102/EØF (herefter »direktiv 2008/48«), navnlig artikel 10, stk. 2, litra a), b), l), p) og t)

Anførte nationale forskrifter

Grundgesetz (den tyske grundlov, herefter »GG«), navnlig artikel 25

Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (lov om ikrafttræden af den borgerlige lovbog, »EGBGB«), artikel 247, §§ 3, 6, 7 og 12

Bürgerliches Gesetzbuch (den borgerlige lovbog, »BGB«), navnlig §§ 242, 247, 288, 314, 355, 356b, 357, 357a, 358, 491a, 492, 495

Zivilprozessordnung (retsplejeloven, herefter »ZPO«), navnlig § 348a, stk. 2, nr. 1

Kort fremstilling af de faktiske omstændigheder og retsforhandlingerne i hovedsagen

- 1 Den 1. september 2016 indgik sagsøgeren en låneaftale med sagsøgte vedrørende et beløb på 21 716,33 EUR, der for størstedelens vedkommende var øremærket til køb af et køretøj til privat brug, hos en bilforhandler. I forbindelse med forberedelsen og indgåelsen af låneaftalen gjorde sagsøgte brug af sælgerens bistand. Sælgeren fungerede navnlig som sagsøgtes formidler af lånet og anvendte de aftaleformularer, som sagsøgte stillede til rådighed. I henhold til låneaftalen androg købsprisen 23 521 EUR; udbetalingen androg 3 000 EUR, og den resterende købesum på 20 521 EUR samt et engangsbeløb på 1 195,33 EUR til en restgældsforsikring skulle finansieres via lånet.
- 2 I låneaftalen blev det aftalt, at lånet skulle tilbagebetales i 47 lige store månedlige rater og en slutrate på 12 522,60 EUR, der skulle betales den 15. januar 2020. Lånet blev udbetalt til sagsøgeren i september 2016. Sagsøgeren betalte de aftalte rater regelmæssigt.
- 3 Hvad angår spørgsmålet om fortrydelse af låneaftalen angiver aftalen følgende: »Låntager kan tilbagekalde sin aftaleerklæring inden for en frist på 14 dage uden angivelse af årsag. Fristen løber fra tidspunktet for indgåelse af aftalen, dog først

efter at låntager har modtaget alle obligatoriske oplysninger i henhold til BGB's § 492, stk. 2 (f.eks. angivelser om kredittypen, nettolånebeløbet og aftalens løbetid).« Ved e-mail af 22. august 2019 tilbagekaldte sagsøgeren sin viljeserklæring om indgåelse af låneaftalen.

- 4 Sagsøgeren har gjort gældende, at fortrydelsen er gyldig, idet der var givet uklare oplysninger om fortrydelsesretten og fejlagtige obligatoriske oplysninger, og fortrydelsesfristen følgelig ikke er begyndt at løbe. Sagsøgeren har nedlagt påstand om, at sagsøgte inden for en frist på syv dage efter sagsøgerens tilbagelevering af det købte køretøj skal tilbagebetale de afdrag, der allerede er betalt, og udbetalingen, der er erlagt til sælger, samt de rater, der er blevet betalt efter udøvelse af fortrydelsesretten.
- 5 Sagsøgte har nedlagt påstand om frifindelse, idet både oplysningerne om fortrydelsesretten og de obligatoriske oplysninger var blevet meddelt sagsøgeren på behørig vis. Sagsøgte angav oplysningerne om fortrydelsesretten på den formular, som er fastlagt i lovgivningen. Aftalevilkåret om fortrydelsesretten opfylder derfor lovens krav, og fortrydelsen er følgelig udøvet for sent. Sagsøgte har desuden subsidiært gjort gældende, at fejlagtige obligatoriske oplysninger ikke skal sidestilles med manglende oplysninger, og fortrydelsesfristen således også begynder at løbe, hvis der er givet fejlagtige obligatoriske oplysninger; påberåbelsen af at oplysningerne er forkerte udgør i det mindste et misbrug af rettigheder. Sagsøgte har desuden gjort gældende, at fortrydelsesretten er fortabt, idet der var gået godt tre år, inden den blev udøvet.

Kort fremstilling af begrundelsen for forelæggelsen

- 6 Udfaldet af sagen afhænger af, om fortrydelsesretten i forbindelse med låneaftalen blev anvendt gyldigt, og kreditgiveren i givet fald kan gøre gældende, at fortrydelsesretten var fortabt, eller at udøvelsen heraf udgør et misbrug af rettigheder.
- 7 Sagsøgerens udøvelse af fortrydelsesretten kan kun være gyldig, hvis den i BGB's § 355, stk. 1, første punktum, regulerede fortrydelsesfrist på to uger endnu ikke var udløbet ved udøvelsen af fortrydelsesretten. I henhold til BGB's § 356b, stk. 2, første punktum, begynder fortrydelsesfristen ikke at løbe, såfremt kreditaftalen ikke i fuldt omfang indeholder alle de obligatoriske oplysninger i henhold til § 492, stk. 2, artikel 247, §§ 6-13 i EGBGB. I en sådan situation begynder fristen i henhold til BGB's § 356 b, stk. 2, andet punktum, først at løbe på det senere tidspunkt, hvor de obligatoriske oplysninger gives. I den foreliggende sag må det navnlig antages, at der er tale om ufuldstændige obligatoriske oplysninger, såfremt oplysningen om udøvelse af fortrydelsesretten ikke er givet på behørig vis, eller mindst én af de lovpligtige oplysninger i kreditaftalen er ufuldstændig eller forkert.
- 8 Selv om de gensidige kontraktlige forpligtelser i vid udstrækning allerede var opfyldt på det tidspunkt, hvor fortrydelsesretten blev udøvet, var en fortrydelse

principielt stadig tilladt, idet det i henhold til tysk ret forholder sig således, at fortrydelsesretten ved forbrugerkreditaftaler ikke kan bortfalde.

- 9 Den forelæggende rets bemærkninger vedrørende de konkrete præjudicielle spørgsmål:
- 10 Spørgsmål 1.a og 1.b: I den nyligt afsagte dom af 26. marts 2020, Kreissparkasse Saarlouis (C- 66/19, EU:C:2020:242), fastslog Domstolen, at artikel 10, stk. 1, litra p), i direktiv 2008/48 skal fortolkes således, at blandt de oplysninger, der i henhold til denne bestemmelse klart og koncist skal angives i en kreditaftale, indgår metoden til beregning af fortrydelsesfristen i direktivets artikel 14, stk. 1, andet afsnit, og at bestemmelsen er til hinder for, at der i en kreditaftale hvad angår de i dette direktivs artikel 10 omhandlede oplysninger henvises til en national bestemmelse, som igen henviser til andre bestemmelser i den berørte medlemsstats lovgivning. Henset til denne dom er den forelæggende ret af den opfattelse, at oplysningen i låneaftalen om fortrydelsesmuligheden i den foreliggende sag indeholder en ulovlig henvisning, som beskrevet i nævnte dom. Spørgsmålet er derfor, om oplysningen om fortrydelsesretten som følge af nævnte dom skal anses for at være utilstrækkelig, og fristen for udøvelse af fortrydelsesretten dermed som følge af de utilstrækkelige angivelser ikke er begyndt at løbe. Sagsøgerens fortrydelse ville i så fald skulle anses for gyldig.
- 11 EGBGB's artikel 247, § 6, stk. 2, tredje punktum, og den bestemmelse, der ligeledes skal anvendes ved tilknyttede aftaler, EGBGB's artikel 247, § 12, stk. 1, tredje punktum, fastslår, at et aftalevilkår, der er fremhævet og klart udformet på en måde, der svarer til standarden i bilag 7 til artikel 247, § 6, stk. 2, og artikel 247, § 12, stk. 1, i EGBGB, opfylder kravene i artikel 247, § 6, stk. 2, første og andet punktum, og artikel 247, § 12, stk. 1, andet punktum, nr. 2, litra b), i EGBGB (såkaldt lovmæssighedsfiktion). I den foreliggende sag svarer oplysningerne om fortrydelsesretten til denne standard, og de skal derfor anses for fejlfri i henhold til national ret.
- 12 Spørgsmålet er dog, om den omtalte dom fra Domstolen er til hinder for denne opfattelse. Bundesgerichtshof (forbundsdomstolen, herefter »BGH«) har fastslået, at BGH ikke kan gennemføre og dermed følge den nævnte praksis fra Domstolen, idet BGH ikke kan fortolke EGBGB's artikel 247, § 6, stk. 2, tredje punktum, i overensstemmelse med EU-retten, når dette er i strid med den tyske lovgivers udtrykkelige anordning. BGH har konstateret, at den klare ordlyd, formålet med reglerne og tilblivelseshistorien er til hinder for at foretage en fortolkning, der er i overensstemmelse med direktiv 2008/48.
- 13 Den forelæggende ret er imidlertid i tvivl om, hvorvidt denne opfattelse er forenelig med EU-retten. Det skal påpeges, at en national ret, når den ikke har mulighed for at fortolke en national bestemmelse i overensstemmelse med EU-retten, i visse tilfælde kan være forpligtet til at undlade at anvende den nationale bestemmelse, idet EU-retten for så vidt har forrang. Den forelæggende ret konstaterer dog også, at de principper der er afgørende for spørgsmålet om

forrang, ikke er afklaret endeligt i Domstolens praksis, idet Domstolen hidtil for så vidt angår direktiv 2008/48 har ladet spørgsmålet stå åbent (jf. dom af 21.4.2016, Radlinger og Radlingerová, C- 377/14, EU:C:2016:283, præmis 76-79).

- 14 Efter den forelæggende rets opfattelse taler det for at antage, at direktiv 2008/48 har forrang, at direktivet ifølge syvende betragtning hertil har til formål at fjerne hindringer for et velfungerende indre marked. Dette formål er primærretligt forankret i artikel 114 TEUF. I henhold til Domstolens faste praksis skal direktiv 2008/48 desuden sikre et højt forbrugerbeskyttelsesniveau (jf. dom af 11.9.2019, Lexitor, C- 383/18, EU:C:2019:702, præmis 29), og dette formål nævnes i den primære EU-ret i artikel 12 og 169 TEUF. Det ville være i strid med disse formål, hvis der kunne afviges fra direktivets standard på centrale punkter som spørgsmålet om oplysning om fortrydelsesretten.
- 15 Efter den forelæggende rets opfattelse taler det desuden for, at direktiv 2008/48 har forrang, at der for så vidt angår de oplysninger, der skal meddeles forbrugerne ved indgåelse af aftalen, opstilles detaljerede regler i artikel 10 og 14 i direktiv 2008/48, som medlemsstaterne ifølge direktivets artikel 22, stk. 1, ikke kan fravige. Hvis den tyske lovgiver ved udformningen af artikel 247, § 6, stk. 2, tredje punktum, og artikel 247, § 12, stk. 1, tredje punktum, i EGBGB bevidst ville fravige nævnte regler, omgås kernen i direktiv 2008/48 bevidst. Omgår den nationale lovgiver bevidst et direktiv, bør det, lige som i tilfælde af tilsidesættelse af EU-retlige generelle principper, forholde sig således, at direktivet har direkte virkning på en sådan måde, at den afvigende nationale bestemmelse ikke kan anvendes.
- 16 Spørgsmål 2.a-c: Den forelæggende rets redegørelse herom svarer i det væsentlige til redegørelsen om spørgsmål 1, 3.a og 6 i anmodningen om præjudiciel afgørelse i sag C-187/20.
- 17 Spørgsmål 2.d: Spørgsmålet er, om enhver ikke-forskriftsmæssig angivelse af de oplysninger, der skal meddeles i henhold til artikel 10 i direktiv 2008/84, medfører, at fristen for udøvelse af fortrydelsesretten ikke begynder at løbe, eller om dette kun gælder ved manglende oplysninger og derimod ikke, når der er tale om forkerte oplysninger.
- 18 Besvarelsen af dette spørgsmål afhænger af fortolkningen af artikel 14, stk. 1, i direktiv 2008/48, hvorefter den periode, hvori fortrydelsesretten kan udøves, først løber, når oplysningerne i henhold til artikel 10 er meddelt. Den forelæggende ret er tilbøjelig til at mene, at forkerte oplysninger skal sidestilles med manglende oplysninger, eftersom forbrugeren skal informeres klart og koncist ved indgåelse af kreditaftalen (jf. 31. betragtning til direktiv 2008/48) og direktivet skal sikre et højt forbrugerbeskyttelsesniveau (jf. dom af 11.9.2019, Lexitor, C- 383/18, EU:C:2019:702, præmis 29).
- 19 Efter den forelæggende rets opfattelse kan der ikke antages at bestå et krav om, at det forhold, at oplysningen er forkert, kan få forbrugeren til at undlade at udøve

sin fortrydelsesret, for ordlyden i direktiv 2008/48 indeholder ikke en sådan indskrænkning. Direktivets formål om, at forbrugeren skal informeres klart og koncist ved indgåelse af kreditaftalen, taler tydeligvis for, at fortrydelsesretten i henhold til artikel 14, stk. 1, i direktivet fortsat består, indtil oplysningerne i henhold til artikel 14, stk. 1, andet punktum, litra b), og artikel 10 i direktiv 2008/48 senere meddeles. Denne strenge fortolkning er nødvendig for reelt at sikre, at forbrugeren faktisk informeres på den foreskrevne måde.

- 20 Spørgsmål 3.a-e, der vedrører problemet om fortabelse af fortrydelsesretten: Den forelæggende ret redegør for, at fortabelse af rettigheder («Verwirkung») i tysk ret behandles som et tilfælde af ulovlig håndhævelse af rettigheder som følge af en selvmodsigende handlemåde; tilsidesættelsen består i den illoyale forsinkelse af rettighedsudøvelsen. Fortabelse af en rettighed forudsætter, at den berettigede er indehaver af en rettighed, som den pågældende ikke har gjort gældende i længere tid, selv om denne faktisk var i stand til at gøre det, og den forpligtede omvendt havde en berettiget forventning om og faktisk også havde indrettet sig efter, at den berettigede part ville undlade at gøre brug af sin rettighed. Hvis den berettigede senere alligevel gør sin rettighed gældende, udgør dette, idet handlingen er selvmodsigende set i forhold til den berettigedes tidligere adfærd, en tilsidesættelse af BGB's § 242 BGB («Treu und Glauben»).
- 21 Efter den forelæggende rets opfattelse er det dog tvivlsomt, om disse regler om fortabelse af rettigheder kan anvendes på forbrugeren fortrydelsesret i forbindelse med en forbrugerkreditaftale (spørgsmål 3.a). I henhold til artikel 14, stk. 1, andet punktum, litra a) og b), i direktiv 2008/48 løber fristen på fjorten dage til at fortryde enten fra den dag, hvor kreditaftalen er indgået, eller den dag, hvor forbrugeren modtager oplysningerne i henhold til artikel 10, hvis dette tidspunkt er senere end det tidspunkt, hvor kreditaftalen er indgået. Heraf kan udledes, at fortrydelsesretten er tidsubegrænset, hvis forbrugeren ikke modtager oplysningerne i henhold til artikel 10 i direktiv 2008/48. Det kan desuden udledes af direktivets artikel 14, stk. 1, andet punktum, litra b), at kreditgiveren til hver en tid kan sætte fortrydelsesfristen i gang ved at meddele oplysningerne i henhold til direktivets artikel 10. Det er derfor nærliggende at antage, at disse regler om den periode, hvori fortrydelsesretten kan udøves, er endelige, og det derfor ikke er muligt at begrænse fortrydelsesretten tidsmæssigt ved at fremsætte indsigelse om, at rettigheden er fortabt.
- 22 Såfremt en fortabelse af fortrydelsesretten måtte være tilladt i henhold til EU-retten, er spørgsmålet (jf. spørgsmål 3.b), om fortabelsen udgør en tidsmæssig indskrænkning af fortrydelsesretten, der skal reguleres ved lov. Den forelæggende ret er af den opfattelse, at en national ret ikke lovligt under påberåbelse af kravet om god tro kan sætte sig ud over en klar anordning i en specifik sekundærretlig retsakt og gennemførelsen heraf. I tysk ret støttes princippet om fortabelse af rettigheder nemlig på den lovfæstede generalklausul i BGB's § 242 BGB, der imidlertid ikke indeholder nogen konkret regel om fortabelse af rettigheder. Princippet udformes derimod nærmere i retspraksis. Denne hjemmel er uigennemsigelig, eftersom de væsentlige betingelser for fortabelse af rettigheder

ikke er fastlagt og desuden ikke bedømmes ens i retspraksis. Der er derved risiko for, at den mulighed for tidsubegrænset udøvelse af fortrydelsesretten, som den tyske lovgiver bevidst har indrømmet, omgås ved en vidtgående anvendelse af BGB's § 242 BGB. Den forelæggende ret mener derfor, at fortabelse af forbrugerens fortrydelsesret inden for anvendelsesområdet for direktiv 2008/84 ikke kan støttes på retspraksis men kun på en parlamentslov, der regulerer de væsentlige betingelser for fortabelsen.

- 23 Det skal desuden afklares, hvilke EU-retlige betingelser en indsigelse om fortabelse skal opfylde i subjektiv henseende (spørgsmål 3.c). Den forelæggende rets redegørelse herom svarer i det væsentlige til redegørelsen vedrørende det syvende spørgsmål i anmodningen om præjudiciel afgørelse i sag C-187/20 og det fjerde spørgsmål i anmodningen om præjudiciel afgørelse i sag C-155/20.
- 24 Såfremt spørgsmål 3.c besvares bekræftende, spørger den forelæggende ret, om kreditgiverens mulighed for at meddele kredittageren oplysningerne efterfølgende som omhandlet i artikel 14, stk. 1, andet punktum, litra b), i direktiv 2008/48 og dermed sætte fristen i gang, er til hinder for at anvende reglerne om fortabelse i god tro («Treu und Glauben»). Efter den forelæggende rets opfattelse er det, såfremt oplysningerne ikke er givet korrekt i henhold til artikel 10, stk. 2, i direktiv 2008/48, på forhånd udelukket at påberåbe sig fortabelse, idet den forpligtede i henhold til fast retspraksis ikke gyldigt kan påberåbe sig retssikkerhedsgrunde for at afhjælpe en situation, der er forårsaget af, at den pågældende ikke har opfyldt et krav i henhold til EU-retten om at forelægge oplysninger vedrørende rettighedsindehaverens ret til at opsige aftalen eller fortryde denne (dom af 19.12.2013, Endress, C- 209/12, EU:C:2013:864, præmis 30, og af 13.12.2001, Heininger, C- 481/99, EU:C:2001:684, præmis 47).
- 25 Såfremt spørgsmål 3.d besvares benægtende, skal det undersøges, om dette resultat er foreneligt med de principper, som de tyske domstole er bundet af i henhold til GG, og hvorledes de tyske retsmyndigheder i givet fald skal løse en konflikt mellem bindende folkeretlige regler og krav fra EU-Domstolen (spørgsmål 3.e).
- 26 Fortabelse er et af de generelle principper i folkeretten. Disse generelle principper udgør en bestanddel af forbundsretten og har i henhold til GG's artikel 25, andet punktum, forrang for lovene. De er derfor bindende for de tyske domstole.
- 27 Muligheden for fortabelse er anerkendt i folkeretten. I den folkeretlige litteratur er der dog enighed om, at den, der er berettiget til at udøve sin rettighed, også skal have kendskab til rettigheden. Ren passivitet kan ikke medføre fortabelse af en rettighed. En tysk domstol ville følgelig kun kunne fastslå, at en forbrugers ret til at udøve sin fortrydelsesret er fortabt, hvis den berettigede havde kendskab til eller som følge af grov uagtsomhed var uvidende om, at der i det hele taget stadigvæk tilkom ham en fortrydelsesret.

- 28 Måtte gældende EU-retlige principper om fortabelse af retten til at udøve forbrugerens fortrydelsesret i forbindelse med forbrugerkreditaftaler afvige fra de bindende folkeretlige krav, ville Domstolen inden for anvendelsesområdet for direktiv 2008/48 skulle afklare, hvilke retsregler den nationale domstol skal anvende i en sådan konflikt mellem forskellige normer.
- 29 Den forelæggende ret sammenfatter betydningen af spørgsmål 3.a)-e) for afgørelsen af den retstvist, der verserer for den, således: Såfremt fortabelse af beføjelsen til at udøve fortrydelsesretten i henhold til artikel 14, stk. 1, første punktum, i direktiv 2008/48
- på forhånd er udelukket,
  - eller i hvert fald skal have hjemmel i en parlamentslov,
  - eller i hvert fald forudsætter manglende kendskab, der skyldes grov uagtsomhed,
  - eller i hvert fald ikke kommer i betragtning, hvis der ikke efterfølgende er oplyst om fortrydelsesretten,
  - eller i hvert fald er uforenelig med bindende folkeretlige regler, såfremt der ikke i det mindste er tale om manglende kendskab fra den berettigedes side, der skyldes grov uagtsomhed,
- kan sagsøgte i det foreliggende tilfælde ikke påberåbe sig fortabelse.
- 30 Spørgsmål 4: Dette spørgsmål vedrører problemet, om en enedommer, som en afdeling ved retten har overdraget at træffe afgørelse i retstvisten, kan anmode Domstolen om en præjudiciel afgørelse. I tysk ret er det omtvistet, om en sådan kompetence består.
- 31 Den forelæggende ret henviser til to kendelser fra BGH, hvori BGH kritiserede, at en enedommer forud for indgivelse af en anmodning om præjudiciel afgørelse til Domstolen undlod at forelægge sagen for afdelingen ved den nationale ret med henblik på, at afdelingen kunne træffe afgørelse om overtagelse af sagen. BGH kvalificerede dette som en processuel fejl fra enedommerens side og fastslog, at denne adfærd udgjorde en tilsidesættelse af princippet i GG's artikel 101, stk. 1, andet punktum, om en domstol oprettet ved lov (»Grundsatz des gesetzlichen Richters«).
- 32 I dom af 13. december 2018, Rittinger m.fl., C- 492/17, EU:C:2018:1019, præmis 30 ff., bemærkede Domstolen imidlertid, at en enedommers forelæggelse for Domstolen EU-retligt set er tilladt, uanset om nationale processuelle forskrifter er overholdt. Domstolen tog imidlertid ikke stilling til, om en national bestemmelse, der begrænser forelæggelseskompetencen, ikke kan anvendes.

- 33 Som følge af den ufravigelige regel i artikel 267, stk. 2, TEUF er den forelæggende ret af den opfattelse, at en enedommer ikke kan være forpligtet til at forelægge sagen for retsafdelingen med henblik på at denne kan træffe afgørelse om overtagelse af sagen i henhold til ZPO's § 348a, stk. 2, nr. 1, såfremt enedommeren ønsker at anmode Domstolen om en præjudiciel afgørelse; den forelæggende ret anmoder derfor Domstolen om en afklaring desangående.
- 34 Uafhængigt af den foreliggende anmodning om præjudiciel afgørelse forbeholder den forelæggende ret sig mulighed for eventuelt at forelægge Bundesverfassungsgericht (forbundsdomstolen i forfatningsretlige sager) spørgsmål, der opstår ved den verserende retstvist. Den forelæggende ret er nemlig navnlig i tvivl om, hvorvidt EGBGB's artikel 247, § 6, stk. 2, tredje punktum, og artikel 247, § 12, stk. 1, tredje punktum, er i overensstemmelse med GG, og om de regler om fortabelse af rettigheder, der er relevante for fortrydelsesretten, er i overensstemmelse med GG og folkeretten, i hvert fald således som de højeste retsinstanser i sager om forbrugerkreditret fortolker reglerne om fortabelse.
- 35 Endelig bemærker den forelæggende ret, at de spørgsmål, som den stillede i henholdsvis forelæggelseskendelse af 7. januar 2020, 5. marts 2020 og 31. marts 2020, og som er genstand for sag C-33/20, sag C-155/20 og sag C-187/20, der allerede verserer for Domstolen, er delvist sammenfaldende med spørgsmål 2.a-c, 3.c og 3.d i den foreliggende anmodning om præjudiciel afgørelse; det foreslås derfor, at retssagerne forenes.